

»I menneskebarnets evolution har legen altid været nøglen til læring«

Struktureret læring i børnehaven er lige så meningsløs som det snævre pædagogiske fokus på grænser og autoriteter, mener den tyske forsker, forfatter og børnelæge Herbert Renz-Polster, der ser den pædagogiske debat i lyset af menneskebarnets evolutionshistorie.

af Mathias Irminger Sonne, Journalist, Tyskland / Foto: Fra forlaget

Den tyske børnelæge, forsker og forfatter Herbert Renz-Polster ser det udsatte menneskebarns læring som noget, der altid foregår i sociale samspil og gensidige læringsprocesser. Derfor giver struktureret læring i børnehaver ikke meget mening, mener han.

Den økologiske bølge er for længst skyllet ind over det industrialiserede samfund med kravet om, at dyr skal behandles efter deres natur. Hvis man spørger den tyske børnelæge, forfatter og evolutionsforsker Herbert Renz-Polster, er det på allerhøjeste tid, at vi vores pædagogiske idealer også begynder at tage menneskebarns natur og evolutionære arvegods alvorligt.

»I de pædagogiske debatter ignorerer vi desværre en lang række biologiske fakta, der ellers ligger lige for. Med menneskebarn er der jo ikke tale om en vilkårlig udvikling i evolutionen, men om en proces, der kan give os en lang række fingerpeg om, hvordan man med succes går fra at være et udsat menneskebarn til at være en overlevelsesdygtig voksen,« siger han.

I sin nyeste bog – den populært formidlede 'Menneskebarn' – gør han blandt andet op med vores kulturs evige angst for at 'forkæle' børn med opmærksomhed.

»Fra et evolutionært synspunkt har nærhed altid været en forudsætning for overlevelse. Menneskebarn er ekstremt udsatte og kan groft sagt ikke overleve en halv time uden voksen beskyttelse,« fortæller Herbert Renz-

Polster og kalder det absurd at fokusere på at sætte rammer og 'tunde være en autoritet'.

»Debat om grænser forudsætter, at barn er født ind i et kampforhold med voksne,« lyder det med et suk fra børnelægen, der sideløbende med sin lægepraksis forsker i blandt andet folkesundhed og evolutionshistorie ved Heidelberg Universitet.

»Mange siger, at barn skal præges og bøjes i så og så høj grad, ellers overtager de magten. Det er en fejlslutning, hvor man kun ser mennesket som kulturelt væsen og derfor helt over, at et gensidigt, socialt fungerende forhold til de voksne er og i evolutionshistorien altid har været en forudsætning for menneskebarns udvikling. Så simpelt er det. Barn skal i føle sig sikre på deres sociale omverden, før de begynder at udvikle sig, udvide deres interessezone og agere selvstændigt.«

ET VILDSPOR. Med evolutionshistorien som baggrund mener Renz-Polster derfor, at det er et vildspor at kræve mere struktureret læring i børnehaven, som det netop nu diskuteres i den danske 'Task Force om Fremtidens Dagtilbud' under ledelse professor Niels Egelund fra Aarhus Universitet.

»Hvis børnenes trang til leg og social interaktion understøttes, så lærer de helt automatisk. Men hvis abstrakt læring og kognitiv udvikling sættes i centrum, så hæmmes deres empatiske og sociale evner, og de mister lysten til at lære.

Herbert Renz-Polster, børnelæge, forsker og forfatter

»Jeg kender ikke den specifikt danske debat, men generelt er jeg overbevist om, at stramme pædagogiske læreplaner og mere struktureret læring vil hæmme barnenes udvikling. For det første fordi vi mennesker kun lærer med en høj grad af egenstyring og egen begejstring. Evolutionært betraget skyldes det, at menneskebarn fødes i så forskellige og udsatte livssituationer, at de selv må skabe overlevelsesstrategier og styre deres læringsudvikling. Den anden afgørende komponent er, at mennesker langt overvejende lærer i sociale relationer,« siger Herbert Renz-Polster.

»Hvis barnenes trang til leg og social interaktion understøttes, så lærer de helt automatisk. Men hvis abstrakt læring og kognitiv udvikling sættes i centrum, så hæmmes deres empatiske og sociale evner, og de mister lysten til at lære,« siger han og tilføjer, at den sociale læring giver børn langt mere, hvis den foregår i blandede aldersgrupper.

»En gruppe jævnaldrende kommer hurtigt ind i konkurrencesituationer mellem mere eller mindre ligeværdige parter. Hvis der er aldersspredning, vil de små børn søge forbi lederen i de større børn, der kan mere end dem selv. Samtidig kan børn helt ned til 4-års-

alderen abstrahere fra deres eget niveau og forklare og tale til yngre, så de forstår det. Det er både kognitivt og socialt en vigtig læringsproces, som tidligere har tjent både det yngre menneskebarns overlevelse og det ældre barns empatiske evner, sociale færdigheder og status i gruppen,« siger han.

BØRNS EGNE PRÆMISSER. I Herbert Renz-Polsters evolutionære optik er der derfor ingen tvivl om, at vi skal sætte alle kræfter ind på at skabe socialt rige og trygge livsværdener for børnene, og at vi skal holde op med at foreskrive børnehavens, hvad vi synes, de bør lære, hvornår og hvordan de bør lære det.

»I stedet skal børnene have rum og plads til at eksperimentere selv og forstå verden på deres egne præmisser. I menneskebarnets evolution har legen altid været nøglen til læring,« lyder det fra den tyske forsker og forfatter.

Dermed synes Herbert Renz-Polsters vision at gå godt i spænd med drømmen om 'den ny nordiske institution', hvor pædagoger på baggrund af stærke sociale fællesskaber arbejder med barnenes faglige, personlige og almene udvikling og med læring, hvor man bruger

legen til at udvikle barns kompetencer', som børne- og undervisningsminister Christine Antorini (S) har formuleret visionen.

»Det lyder fint foreneligt,« siger Herbert Renz-Polster, men han advarer samtidig mod, at det hurtigt kan blive skønne spildte kræfter, hvis pædagoger skal til at lave et struktureret læringsforløb ud af enhver skovtur.

»Hvis børnene ikke interesserer sig for de samme detaljer, som pædagogerne har planlagt, at de skal interessere sig for, så er vi lige vidt. Omvendt tror jeg ikke, det vil være skadeligt. I børnehavens verden skæler børnene ikke mellem hverdagsferie og læring. De deltager og har det sjovt, hvis det virker vigtigt for de andre børn og især den voksne, de oplever det sammen med og søger anerkendelse hos. De deltager altså, men for det sociale forholds skyld, ikke for læringsens,« siger han og konkluderer:

»Det er ekstremt vigtigt at dele sin viden og fremme barnenes begejstring for at lære. Men børnene får ikke mere ud af det, fordi der er definerede didaktiske mål. Code pædagoger er jo dem, som er gode til at gribe situationen – om det så er skovturen i regnvejret, et skænderi eller en bold, der hopper på en sjov måde. Her ▶